

Sala kommun
kommun.info@sala.se

Rektor vid skolenhet
borje.andersson@sala.se

Beslut

2017-06-12
Dnr 40-2016:202

Beslut

efter kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens
ändamålsenlighet i Västmanlands
Naturbruksgymnasium Ösby och
Sala kommun

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens ändamålsenlighet under våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur skolorna skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen. Granskningen fokuserar på lärares samverkan och på hur rektor bedriver sitt pedagogiska ledarskap för att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna.

Granskningens två huvudfrågor är:

- Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?
- Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen, och mellan utbildningens olika delar, så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Granskningen omfattar 36 kommunala och fristående gymnasieskolor. På varje gymnasieskola har ett av följande program granskats:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Granskningen av Sala kommun och Västmanlands Naturbruksgymnasium Ösby ingår i detta projekt. Västmanlands Naturbruksgymnasium Ösby besöktes den 25 och 26 april 2017. Ansvariga inspektörer har varit utredarna Karin Nilsson och Ulf Pantzare.

På Västmanlands Naturbruksgymnasium Ösby har Skolinspektionen granskat bygg- och anläggningsprogrammet.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med rektorer, lärare, elever och APL-handledare (APL = arbetsplatsförlagt lärande). För att kunna bedöma rektors och lärares arbete med skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på utvalt yrkesprogram har Skolinspektionen även begärt in ett antal dokument, bland annat dokument som visar på lärares samverkan och på vilket sätt den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen bidrar till helhet och sammanhang i elevernas lärande.

2017-06-12

3 (15)

Dnr 40-2016:202

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Beslutet ger också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra gymnasieskolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att skolans långsiktiga arbete utifrån tidigare identifierade utvecklingsområden¹ har resulterat i att Västmanlands Naturbruksgymnasium Ösby på flera sätt skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen.

Skolinspektionen kan konstatera att samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen fungerar väl. Undervisningen vid skolan planeras och genomförs i hög grad med utgångspunkt i examensmålen. Examensmålen är välkända och centrala i skolans arbete. Lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen genomför ett flertal ämnesövergripande samarbeten som uppskattas av eleverna då de teoretiska kunskaperna kommer till praktisk tillämpning. Även så kallad infärgning² förekommer både i gymnasiegemensamma ämnen och i yrkesämnena, likväl som olika typer av kollegialt lärande, såväl i form av lektionsbesök som pedagogiska samtal mellan lärarna.

Skolinspektionen kan vidare konstatera att eleverna ges möjlighet till helhet och sammanhang genom att den skolförlagda utbildningen fungerar väl i vissa delar men behöver utvecklas i andra. APL planeras med utgångspunkt bland annat utifrån examensmålen. Den skolförlagda delen av utbildningen knyts också tydligt samman med APL vad gäller de gymnasiegemensamma ämnena. Vad gäller yrkesämnena så hänger de inte lika tydligt samman med APL för eleverna. De ansvariga handledarna är inte heller insatta i vare sig vilka kurser som omfattas eller vad som förväntas av dem som handledare. Detta begränsar möjligheten för handledarna att vara delaktiga i planering, genomförande och uppföljning av elevernas APL.

¹ Dnr 43-2014:8402

² Infärgning innebär här att ett gymnasiegemensamt ämne används som redskap i yrkesämnet och att yrkesämnet används som stoff i det gymnasiegemensamma ämnet

2017-06-12

4 (15)

Dnr 40-2016:202

Rektorns arbete med att säkerställa att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning fungerar väl i vissa delar men behöver utvecklas i andra. Rektorn uppmuntrar och prioriterar samarbete mellan lärare i yrkesämnen och lärare i gymnasiegemensamma ämnen, vilket bland annat resulterat i ett antal konkreta samarbeten mellan lärarna. Skolan har tydligt hanterat frågan om eventuellt skilda uppfattningar om hälsa och mångfald, både preventivt och på förekommen anledning. Det framgår dock att handledarna inte alltid har kunskap om skolans författningar och om syftet med APL i elevernas utbildning, vilket exempelvis kommer till uttryck i att de inte känner till vilka kurser som omfattas i elevernas APL.

Skolinspektionen kan slutligen konstatera att rektorns arbete med att organisera och leda lärarnas arbete fungerar väl. Organiseringen av arbetslagen vid skolan ger lärarna förutsättningar att samverka. Exempelvis så finns en medvetenhet om att andra lärare än de som ingår i programarbetslaget måste ges möjlighet att medverka i planeringsarbetet och möjlighet att få djupare kunskap om programmet. Övriga praktiska förutsättningar vid skolan som exempelvis att tid för samverkan avsatts, lärosalarnas placering, elevgruppernas sammanställning och schemaläggningen bedöms också bidra till elevernas möjlighet till helhet och sammanhang.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Lärare och handledare behöver i högre grad samverka kring planering, genomförande och uppföljning av APL.
- Rektorn behöver säkerställa att handledarna har kunskap om skolans författningar och om syftet med APL i elevernas utbildning.

Beskrivning av huvudman och besökta skolenhet

Västmanlands naturbruksgymnasium Ösby består av gymnasieskola och gymnasiesärskola. Skolan ligger i Saladamm, strax utanför Sala. Sammanlagt finns cirka 230 elever i verksamheten, varav 61 på bygg- och anläggningsprogrammet.

Vid skolan finns naturbruksprogrammet med inriktningarna djur, lantbruk och skog, bygg- och anläggningsprogrammet med inriktningarna husbyggnad och måleri, introduktionsprogrammet yrkesintroduktion, samt naturbruksprogrammet inom gymnasiesärskolan.

2017-06-12

5 (15)

Dnr 40-2016:202

Ösby har en rektor, samt en biträdande rektor med särskilt ansvar för gymnasiesärskolan. Som stöd finns även en förstelärare med särskilt ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet.

Lärarna vid skolan är inordnade i programarbetslag med tillhörande arbetslagsledare. I programarbetslaget för bygg- och anläggningsprogrammet ingår sex lärare. Dessa är de lärare som undervisar i yrkesämnena, samt läraren i idrott och hälsa. Vid möten i programarbetslaget deltar övriga undervisande lärare vid behov. Vilka lärare i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i programarbetslaget varierar från år till år. Inom en femårsperiod har dock alla undervisande lärare på programmet ingått i aktuellt programarbetslag i syfte att öka sin kunskap om innehållet i programmet.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

1. *Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?*

Enligt 16 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Av förarbetena till skollagen (prop. 2008/09:199 s. 117 f.) framkommer att examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Det framkommer också att examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av 1 § förordning (2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program framgår bland annat att examensmålen gäller utöver de gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i läroplanen för gymnasieskolan.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) föreskriver i kapitel 2.1 bland annat att läraren ska:

- i undervisningen skapa en balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

2017-06-12

6 (15)

Dnr 40-2016:202

1.1 Ger samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen eleverna möjlighet till en upplevelse av helhet och sammanhang i sin utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen fungerar väl.

Denna bedömning gör Skolinspektionen då det av granskningen framgår att undervisningen vid skolan i hög grad planeras och genomförs med utgångspunkt i examensmålen. Examensmålen är välkända och centrala i skolans arbete. Lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen genomför ett flertal ämnesövergripande samarbeten som uppskattas av eleverna då de teoretiska kunskaperna kommer till praktisk tillämpning. Även så kallad infärgning förekommer både i gymnasiegemensamma ämnen och i yrkesämnena. Slutligen förekommer olika typer av kollegialt lärande, såväl i form av lektionsbesök som i pedagogiska samtal mellan lärarna.

Undervisningen planeras och genomförs med utgångspunkt i examensmålen

Intervjuade lärare uppger att de planerar undervisningen utifrån examensmålen. Exempelvis sker detta i ämnet svenska i dialog med eleverna för att identifiera vilka delar av det centrala innehållet som sammanfaller med examensmålen och för att prioritera hur de ska ta sig an innehållet. För att eleverna ständigt ska bli påminda om examensmålen så finns dessa upphängda i alla klassrum, vilket Skolinspektionen kunde observera vid granskningsbesöket. Intervjuade elever bekräftar vid intervju att de känner till vad examensmålen är och att de vet var i klassrummen de finns uppsatta. Lärarna uppger vidare att i syfte att tydliggöra examensmålen så har lärarna i programarbetslaget gått igenom examensmålen och sammanfattat dessa i en punktlista som de använder för att presentera målen för eleverna, vilket även bekräftas av intervjuade elever.

Intervjuade lärare beskriver hur skolan arbetar för att eleverna ska utveckla specifika kunskaper och färdigheter som framgår av examensmålen. Exempelvis får eleverna träna sig i initiativförmåga i en säker byggmiljö, fackspråk vävs in i det dagliga samtalet med eleverna, problemlösning prioriteras i ämnen som matematik, idrott och hälsa samt religion. Även detta bekräftas av intervjuade elever.

2017-06-12

7 (15)

Dnr 40-2016:202

Samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen förekommer

Inför granskningsbesöket har skolan sänt ett flertal exempel på ämnesövergripande samarbeten till Skolinspektionen. Intervjuade elever och lärare bekräftar att dessa exempel används och är uppskattade av eleverna. Ett arbete handlar om att genomföra mängd- och ytberäkning inom kurserna Bygg och anläggning 1, Bygg och anläggning 2 samt Matematik 1a. Arbetet genomförs i byggverkstaden på de objekt eleverna arbetar med praktiskt. I den skriftliga planeringen anges även kopplingen till berörda delar av examensmålen, exempelvis problemlösning. Ett annat arbete handlar om att förbereda och genomföra en guddad tur i de praktiska lokaler som särskilt används inom elevens inriktning. Kurser som omfattas på aktuellt program är Svenska 2, Måleri 3, Husbyggnad 2 samt Husbyggnad 3. Eleverna guidar andra elever som läser Svenska 2 men går på andra program vid skolan.

Det finns konkreta exempel på ämnesintegrering, till exempel i form av så kallad infärgning

Intervjuade lärare och elever berättar att det ganska ofta förekommer exempel på infärgning. Exempelvis har eleverna i kursen Religionskunskap 1 fått jobba med frågan om hur de ska bete sig om de ska genomföra ett arbete hemma hos någon som har en annan religion. I kursen Idrott och hälsa 1 har eleverna fått träna sig på att lyfta byggmaterial som exempelvis gipsskivor på ett ergonomiskt korrekt sätt. Intervjuade lärare och elever berättar vidare om arbeten som ska genomföras inom yrkesämnena, som besök vid den gamla silvergruvan och andra historiska byggen inför nyproduktion i samma stil. En dialog har funnits med historieläraren inför detta. I kursen Naturkunskap 1a1 har eleverna fått leta efter farliga kemikalier och tillhörande skyddsinstruktioner på sina arbetsplatser. Eleverna beskriver att de lär sig bättre när de får jobba praktiskt även i de mer teoretiska ämnena.

Det förekommer kollegialt lärande mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen

Intervjuade lärare beskriver att besöken som lärarna gör i varandras undervisning, främst i samband med ämnesövergripande samarbeten, blir en form av kollegialt lärande. I första hand är det dock lärare i gymnasiegemensamma ämnen som besöker yrkeslektioner. Andra former av kollegialt lärande förekommer exempelvis i olika mötesformer enligt intervjuade lärare. Exempelvis genomförs så kallade pedagogiska caféer regelbundet med teman kring hur examensmålen ska präglade undervisningen och hur det formativa förhållningssättet ska utvecklas. Vid caféerna möts alla lärarna vid skolan.

2017-06-12

8 (15)

Dnr 40-2016:202

1.2 Ges eleverna möjlighet till helhet och sammanhang i sin utbildning genom att APL och den skolförlagda utbildningen ömsesidigt bidrar till att utveckla de kunskaper som framgår av examensmålen?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna ges möjlighet till helhet och sammanhang genom att den skolförlagda utbildningen fungerar väl i vissa delar men behöver utvecklas i andra.

Denna bedömning gör Skolinspektionen då det av granskningen framgår att APL planeras med utgångspunkt bland annat utifrån examensmålen. De ansvariga handledarna är dock inte insatta i vare sig vilka kurser som omfattas eller vad som förväntas av dem som handledare. Detta begränsar möjligheten för handledarna att vara delaktiga i planering, genomförande och uppföljning av elevernas APL. Vidare bedömer Skolinspektionen att den skolförlagda delen av utbildningen tydligt knyts samman med APL vad gäller de gymnasiegemensamma ämnena. Vad gäller yrkesämnena så hänger det inte lika tydligt samman med APL för eleverna.

Vilka kurser/moment som läggs ut på APL bestäms med utgångspunkt i de kunskaper som eleverna ska utveckla enligt examensmålen

Enligt rektorn och intervjuade lärare läggs mindre delar av Svenska 2, Religionskunskap 1, Samhällskunskap 1a1, Naturkunskap 1a1, Idrott och hälsa 1, samt mer omfattande delar av de flesta yrkesämnena ut som APL. Vilka kurser som lämpar sig att genomföra som APL har skolan diskuterat sig fram till utifrån examensmålen, den aktuella kursens innehåll och i dialog med branschen.

Lärare och handledare samverkar till viss del kring planering, genomförande och uppföljning av APL

Intervjuade lärare i yrkesämnena uppger att de alltid besöker aktuell APL-plats innan eleverna kommer ut på APL. De har ett samtal med handledaren eller chefen på arbetsplatsen om vad eleven kan och ska göra. I samband med avstämningen görs en bedömning om eleven får förutsättningar att utveckla förväntade kunskaper och förmågor via den aktuella APL-platsen. Om platsen inte uppfyller kraven så väljer skolan en annan APL-plats. Tidigare har handledarutbildning genomförts, men skolan har inte genomfört någon egen handledarutbildning sedan den senaste gymnasiereformen 2011. Vid intervju med APL-handledare uppger ingen av dessa att de har genomgått eller erbjudits någon handledarutbildning via skolan. De har heller inte informerats om Skolverkets webbaserade utbildning. Intervjuade lärare i yrkesämnena uppger dock

2017-06-12

9 (15)

Dnr 40-2016:202

att skolan planerar att starta upp handledarutbildning på nytt i dialog med branschen.

Intervjuade yrkeslärare beskriver att förhållandena inom byggsektorn är sådana att de kan tacka ja eller nej till en APL-plats, men i de fall en elev undantagsvis inte har möjlighet att utveckla kunskaper och förmågor inom ett visst område vid de APL-platser som erbjuds så får skolan se till att erbjuda denna möjlighet via skolförlagd undervisning innan aktuella kurser avslutas. De uppger vidare att de inte kan ställa krav på företagen att tillrättalägga APL-platserna för elevernas skull.

Rektorn bekräftar den bild som yrkeslärarna förmedlar och tillägger att lärarna i yrkesämnena har det praktiska ansvaret att lägga upp elevernas APL. Lärarna ska vara ute minst ett par gånger per läsår för observation, samt trepartssamtal mellan elev, lärare och handledare i samband med elevernas APL. Intervjuade lärare i yrkesämnena bekräftar att detta görs.

Intervjuade handledare uppger vid intervju att de inte vet vad eleverna ska lära sig. Skolan tar kontakt med dem och kontrollerar om arbetsplatsen kan ta emot en elev inom ramen för APL, men att de känner sig osäkra över vad som förväntas av dem som handledare. De uppger vidare att de inte känner till vilka ämnen eller kurser som APLen omfattar, eller hur långt eleverna kommit i sin utbildning. Eleverna har enligt handledarna och intervjuade lärare ett underlag med sig där de ska anteckna vilka dagar de finns på APL-platsen, vilka arbetsuppgifter de utför och hur handledaren bedömt att de klarat detta. De har även med sig ett underlag där handledarna tillsammans med ansvarig yrkeslärare ska fylla i en övergripande bedömning av förmågor som relaterar till examensmålen, exempelvis problemlösnings- och initiativförmåga. Handledarna bekräftar även att eleverna skriver dagbok över det arbete de utför, vilket ingår som underlag vid trepartssamtalet i slutet av APL-perioden.

Lärarna inom gymnasiegemensamma ämnen knyter i sin undervisning samman den skolförlagda delen av undervisningen med APL och följer upp vad eleverna lärt sig under sin APL

Intervjuade elever och lärare berättar att lärarna tar del av vad eleverna arbetat med bland annat genom att läsa dagboken och delta i trepartssamtalet. Eleverna uppger dock att de inte uppfattat att det på något sätt återspeglas i den undervisning som kommer efter APL-perioden vad gäller de yrkesämnena som de läser. Vad gäller de gymnasiegemensamma ämnen som genomförs som APL så ingår muntlig och skriftlig redovisning på skolan efter genomförd APL-period enligt intervjuade elever och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Exempelvis gäller det uppgifter i Idrott och hälsa 1 samt Svenska 2 där intervju

2017-06-12

10 (15)

Dnr 40-2016:202

av handledaren och observation av arbetsplatsen ingår. På så sätt knyts APL och skolförlagd undervisning samman.

Företrädare för arbetslivet medverkar i den skolförlagda delen av undervisningen

Vid intervjuer med elever och lärare berättar de att olika företag besöker skolan och berättar om sin verksamhet och sina produkter. Eleverna får också besöka företag i branschen utanför skolan. Eleverna berättar att de exempelvis fått besöka en tapetfabrik där de fick prova på att trycka tapeter, de har även besökt en spackelfabrik där de fick lära sig att sprutspackla. De uttrycker att de uppskattar att få göra studiebesök av det här slaget. Intervjuade lärare berättar även att skolan gör studiebesök vid större byggen för att eleverna ska få se alla typer av arbetet, och att skolan vartannat år besöker byggmässan i Älvsjö. En av de intervjuade handledarna har presenterat sin verksamhet vid skolan. Övriga handledare uppger att de skulle tacka ja till en inbjudan om de skulle få en sådan.

2. Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen och mellan utbildningens olika delar så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. I 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 648) framkommer att [rektors] besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens och elevernas fördelning på klasser eller grupper.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) framgår att rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven.

2017-06-12

11 (15)

Dnr 40-2016:202

2.1 Säkerställer rektor att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att säkerställa att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning fungerar väl i vissa delar men behöver utvecklas i andra.

Denna bedömning gör Skolinspektionen då det av granskningen framgår att rektorn uppmuntrar och prioriterar samarbete mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen, vilket bland annat resulterat i ett antal konkreta samarbeten mellan lärarna. Vad gäller eventuella skillnader i synsätt och värderingar mellan arbetsplatser och skola så har skolan tydligt hanterat frågan om hälsa och mångfald, både preventivt och på förekommen anledning. Det framgår slutligen att handledarna inte alltid har kunskap om skolans författningar och om syftet med APL i elevernas utbildning, vilket exempelvis kommer till uttryck i att de inte känner till vilka kurser som omfattas.

Rektorn uppmuntrar och prioriterar samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen

Som framgår ovan finns det naturliga mötesplatser som de pedagogiska caféerna, i de allmänna utrymmena och då undervisningslokalerna ligger nära varandra. Det förekommer även ett antal samarbeten mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen enligt uppgifter från lärarna, rektorn och det skriftliga underlag som Skolinspektionen fått ta del av. Lärarna beskriver vidare att de upplever skolans utvecklingsarbete som fokuserat och konsekvent. De har gemensamt identifierat utvecklingsområden och sedan hållit fast vid dessa under ett antal år. Bland annat omfattar detta ett arbete för att skapa ämnessamverkan och en styrning mot examensmålen. Rektorn beskrivs av lärarna som drivande och lyhörd i detta arbete tillsammans med en av skolans förestellare. Lärarna anger vidare att rektorn kontinuerligt lyfter frågan om samverkan på gemensamma mötestider. De uppger även att rektorn observerar deras undervisning och ställer strategiska frågor utifrån den gemensamma planeringen av hur samverkansarbetet är tänkt att bedrivas. Rektorn bekräftar vid intervju detta arbetssätt och tillägger att skolan har en positiv utveckling vad gäller betygsstatistiken, vilket skolan kopplar till arbetssättet. Rektorn uppger vidare att skolan kommer att arbeta vidare på samma sätt även framöver då de dragit slutsatsen att ett konsekvent arbetssätt är mest framgångsrikt.

2017-06-12

12 (15)

Dnr 40-2016:202

Skilnader i synsätt och värderingar synliggörs och behandlas till viss del i den skolförlagda delen av utbildningen

Vid intervju med APL-handledare varierar det i vilken mån dessa beskriver de gymnasiegemensamma ämnena som viktiga för elevernas yrkesliv. Några av handledarna uppger exempelvis att matematiken är grundläggande för elevernas möjlighet att göra ytberäkningar. Samtliga intervjuade handledare uppger att engelskan är viktig för att exempelvis kunna kommunicera med vissa kunder. Idrott och hälsa är handledarna också överens om är viktig utifrån ett ergonomiperspektiv. Yrket beskrivs som fysiskt påfrestande, där kunskaper om den egna kroppen är avgörande. Intervjuade elever säger att de aldrig märkt att handledarna skulle ha en negativ syn på att de läser gymnasiegemensamma ämnen.

Intervjuade lärare ger flera exempel på varför samtliga ämnen är viktiga för eleverna i deras kommande yrkesliv. Intervjuade elever beskriver även att lärarna betonar detta. Intervjuade lärare uppger dock att de inte för något samtal med handledarna om vikten av de gymnasiegemensamma ämnena. Intervjuade elever och lärare ger exempel på att de undantagsvis på förekommen anledning fört samtal i skolan exempelvis om vikten av att inte ha en "machoattityd" när det gäller tunga lyft. Detta efter en situation i samband med APL där arbetsplatsens värderingar inte överensstämde med skolans. De beskriver även att lärare och elever oftare exempelvis talar om hur jargongen skulle kunna vara på arbetsplatserna i förebyggande syfte, vilket inte varit något problem under de senaste åren. Intervjuade yrkeslärare framhåller att det blivit mycket fler tjejer som läser bygg- och anläggningsprogrammet nu och att detta bland annat medfört ett mycket bättre samtalsklimat.

Rektorn säkerställer inte att handledarna har kunskap om skolans författningar och om syftet med APL i elevernas utbildning

Vid intervju med APL-handledare uppger ingen av dessa att de har genomgått eller erbjudits någon handledarutbildning via skolan. De har heller inte informerats om Skolverkets webbaserade utbildning. De uppger vidare att de har en god och kontinuerlig dialog med skolans lärare, men att samtalen uteslutande handlar om praktiska frågor kring APL, som vilka elever som kommer, hur timmarna ska rapporteras och hur de ska fylla i vad eleven gjort. Någon av handledarna känner till att eleverna kan ha med sig uppgifter som berör de gymnasiegemensamma ämnena. Ingen av handledarna uppger att de känner till vilka kurser som APLe omfattar, men de berättar att de i alla fall hört talas om examensmålen för programmet.

Handledarna beskriver vidare att eleverna får följa med på de uppdrag som för tillfället finns, men att de har uppfattningen att eleverna därigenom utvecklar

2017-06-12

13 (15)

Dnr 40-2016:202

de förmågor de behöver när de senare kommer ut i yrkeslivet. Detta genom att de uppdrag som finns är så varierade. Handledarna återkommer till att de aktuella APL-platserna ofta finns inom mindre verksamheter vilket per automatik innebär att uppgifterna blir varierade.

Rektorn och intervjuade yrkeslärare uppger att den primära kanalen för att ge branschen utbildning om skolans författningar och om syftet med APL i elevernas utbildning, samt exempelvis informera om Skolverkets webbaserade utbildning är via programrådet. Sedan räknar skolan med att aktuella handledare får utbildning via sina företag. I dagsläget är det oklart hur många av de verksamma handledarna som fått någon utbildning enligt rektorn och intervjuade yrkeslärare. Intervjuade yrkeslärare berättar att de planerar en ny utbildning för handledarna och att de själva nyligen genomgått Skolverkets APL-handledarutbildning. Lärarna beskriver att de nu kontrollerar vilka jobb APL-platserna har och hur de avser att genomföra dessa. Utifrån beskrivningen tar de ställning till om uppgiften är lämplig för den aktuella eleven. De följer även upp med kompletterande moment i skolan när eleven återkommer. På det sättet kompenserar de för de kunskaper som handledarna saknar enligt dessa.

2.2 Ger organisation och ledarskap förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att organisera och leda lärarnas arbete fungerar väl.

Denna bedömning gör Skolinspektionen då det av granskningen framgår att organiseringen av arbetslagen vid skolan ger lärarna förutsättningar att samverka. Exempelvis finns en medvetenhet om att andra lärare än de som ingår i programarbetslaget måste ges möjlighet att medverka i planeringsarbetet och möjlighet att få djupare kunskap om programmet. Övriga praktiska förutsättningar vid skolan som exempelvis lärosalarnas placering, elevgruppernas sammansättning och schemaläggningen bedöms också bidra till elevernas möjlighet till helhet och sammanhang.

Organiseringen av arbetslag ger yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen förutsättningar att samverka

Enligt intervjuade lärare och rektorn är lärarna vid skolan inordnade i programarbetslag med tillhörande arbetslagsledare, där sex lärare ingår i programarbetslaget för bygg- och anläggningsprogrammet. Dessa är de lärare som undervisar i yrkesämnena, samt läraren i idrott och hälsa. Vid möten i programarbetslaget deltar övriga undervisande lärare vid behov. Vilka lärare i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i programarbetslaget varierar från år till år.

2017-06-12

14 (15)

Dnr 40-2016:202

Inom en femårsperiod har dock alla undervisande lärare på programmet ingått i aktuellt programarbetslag i syfte att öka sin kunskap om innehållet i programmet. Lärarna uppger att det skulle vara bra om alla undervisande lärare ingick i programarbetslaget, men att samarbetet fungerar bra även nu. Diskussioner om exempelvis examensmål och ämnessamverkan är inte begränsad till de lärare som ingår i programarbetslaget, utan diskussionerna omfattar även övriga undervisande lärare, exempelvis vid de pedagogiska caféerna.

Praktiska förutsättningar underlättar samverkan och det finns tid för samplanering

Intervjuade elever berättar att de har de gymnasiegemensamma ämnena tillsammans med andra elever på skolan. De uppger att det nästan uteslutande är positivt, då de lär känna de andra eleverna och får lära sig om deras kommande yrken. Undervisningslokalerna ligger i nära anslutning till varandra på skolområdet, vilket underlättar när de har ämnessamverkan. Även intervjuade lärare beskriver att de praktiska förutsättningarna som schemaläggning och undervisningsgruppernas sammansättning bidrar till möjligheterna att skapa helhet och sammanhang för eleverna.

Som tidigare beskrivits finns tid för samverkan mellan lärarna avsatt exempelvis i samband med de pedagogiska caféerna i syfte att skapa helhet och sammanhang enligt intervjuade lärare. Rektorn och den intervjuade försteläraren med särskilt ansvar för systematiskt kvalitetsarbete uppger att skolan redan tidigare identifierat att samverkan är prioriterad för att öka måluppfyllelsen. Skolan har valt att hålla kvar vid detta fokusområde då de sett att det varit framgångsrikt.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 12 juni 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits eller planerats utifrån de utvecklingsområden som myndigheten identifierat.

Huvudmannen ska dessförinnan, inom två månader från beslutet 1 september, inkomma med en uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om tydliga avstämningpunkter under arbetets gång.

Redogörelserna skickas till Skolinspektionen, Ulf Pantzare per e-post, ulf.pantzare@skolinspektionen.se samt skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2016:202) i de handlingar som sänds in.

2017-06-12

15 (15)

Dnr 40-2016:202

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Karin Nilsson och juristen Inge-
gård Hilborn deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Ulf Pantzare
Utredare

Bilagor

Bilaga 1 Författningsstöd